

Discours du Président Toespraak van den Voorzitter

Excellences,

Monsieur le représentant du Ministre de l'Instruction
publique,

Monsieur le représentant du Ministre de l'Intérieur,

Messieurs les représentants des Toponymistes et Dialectologues de France, d'Angleterre et de Hollande,

Messieurs les délégués des Académies, des quatre Facultés belges de Philosophie et Lettres, des Instituts, des Commissions scientifiques, des Sociétés savantes belges qui ont bien voulu donner suite à nos invitations,

Chers Confrères, membres de notre Commission, Mesdames, Mesdemoiselles, Messieurs,

J'ai l'honneur de déclarer ouverte la séance jubilaire de la Commission Royale de Toponymie et de Dialectologie au cours de laquelle nous avons la joie et la fierté de commémorer le 25^e anniversaire de sa fondation.

Excellenties,

Mijnheer de vertegenwoordiger van de Minister van
Openbaar Onderwijs,

Mijnheer de vertegenwoordiger van de Minister van
Binnenlandse Zaken,

Hooggeëerde gasten die de Toponymisten en Dialectologen uit Frankrijk, Engeland en Nederland vertegenwoordigen,

Heren vertegenwoordigers van de Academies en van de vier Faculteiten der Letteren en Wijsbegeerte van België, van de wetenschappelijke Instituten en Commissies en van de geleerde genootschappen van dit

land die een gunstig gevolg hebt gegeven aan onze uitnodiging,

Waarde Collega's-leden van de Commissie, Dames en Heren,

Ik heb de eer de jubileumzitting voor geopend te verklaren waarop de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie met vreugde en fierheid de 25^e verjaring van haar stichting mag gedenken.

Je salue en particulier la présence de Son Excellence Monsieur le Ministre d'État VAN CAUWELAERT, président de la Chambre ; de Son Excellence Monsieur le Ministre d'État HUYSMANS, fondateur de la Commission Royale de Toponymie et de Dialectologie ; de Monsieur le Secrétaire Général KUYPERS, représentant Monsieur le Ministre HARMEL ; de Monsieur le Secrétaire Général VOSSEN, représentant du Ministre de l'Intérieur ; de Monsieur M. KNAEPEN, Directeur de l'Enseignement Supérieur ; de Monsieur le professeur et Madame ALBERT DAUZAT qui représentent parmi nous les sciences onomastiques et dialectologiques françaises, de Monsieur le professeur A. H. SMITH, honorable Director of the Survey of English Place-Names et représentant la *English Place-Name Society* ; de M^e S. J. FOCKEMA-ANDREAE, président de la *Afdeling Naamkunde van de Centrale Commissie voor het Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen bij de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen* et du dr P. J. MEERTENS, directeur des sections *Naamkunde, Nederlandse en Friese Dialecten* et *Volkskunde* de la même commission centrale ; de M. J. VANNÉRUS, membre et délégué de l'*Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts* ; de M. le dr. W. VAN EEGHEM, ex-directeur, membre et délégué de la *Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde* ; de M. le Prof. HAESAERT, secrétaire perpétuel et délégué de la *Koninklijke Vlaamse Academie voor Weten-*

schappen, Letteren en Schone Kunsten van België ; de M. JEAN WILLEMS, directeur de la *Fondation Universitaire* et du *Fonds National de la Recherche Scientifique*, représentant le Conseil d'Administration de ces deux institutions ; de M. le Prof. A. SCHARPÉ, doyen et délégué de la *Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte van de Universiteit te Gent* ; de M. le Prof. L. REMACLE, représentant la *Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université de Liège* ; de M. le Prof. VERGOTE, délégué par la *Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université Catholique de Louvain* ; de M. le Prof. LEROY, représentant la *Faculté de Philosophie et Lettres de l'Université Libre de Bruxelles* et de M. le Prof. et ancien recteur G. SMETS, directeur de l'*Institut de Sociologie Solvay* ; de Messieurs les délégués de la *Commission Royale d'Histoire* (son Président, M. le Vicomte CHARLES TERLINDEN) ; de la *Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances* (son Président, M. le Prof. SIMON) ; de la *Nationale Commissie voor Folklore* (son Président M. le Prof. R. FONCKE) ; de l'*Institut National de Statistique* (M. DUJARDIN, Conseiller) ; de la *Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* (son Secrétaire, M. le dr. C. DE BAERE) ; de la *Société pour le Progrès des Etudes Philologiques et Historiques* (son Secrétaire, M. le Prof. RENARD) ; de la *Société de Langue et de Littérature Wallonnes* (son Vice-Président, M. le Prof. J. WARLAND) ; du *Musée de la Vie Wallonne* (MM. L. REMACLE, secrétaire, M. PIRON, vice-président et EL. LEGROS, directeur-adjoint) ; du *Comité International des Sciences Onomastiques* (son Président, M. le Prof. J. VAN DE WIJER) ; de l'*Instituut voor Naamkunde van de Universiteit te Leuven* (M. le Prof. H. DRAYE) ; de la *Dialectcentrale van de Universiteit te Leuven* ; du *Centre National de Recherches Dialectales de l'Est de la Belgique* (son Président, M. le Prof. A. CORIN) ; du *Centre National de Dialectologie wallonne* (M. le Prof. PIRON).

Je remercie la *Commission Royale des Monuments et des Sites* d'avoir bien voulu me prier de la représenter à cette cérémonie et d'avoir présenté ses félicitations et ses bons vœux à notre Commission.

Je salue et je remercie Messieurs les représentants de la Presse qui ont bien voulu répondre à notre invitation et prêter leur concours à la bonne réussite de cette journée mémorable dans les annales de notre Commission. Et je souhaite la bienvenue aux membres de notre Commission et à tous ceux qui ont bien voulu marquer, par leur présence, l'intérêt qu'ils portent à nos travaux.

Se sont fait excuser :

Monseigneur VAN WAEYENBERGH, recteur Magnifique de l'Université de Louvain ; Monsieur le Chanoine ADOLPHE ROME, professeur à l'Université de Louvain, qui nous envoie ses félicitations et ses vœux ; Monsieur le Directeur général G. VAN DE VEEGAETE ; Monsieur ALERS, préfet du Koninklijk Atheneum te Brussel ; Monsieur STEFFENS, préfet du Koninklijk Atheneum te Mechelen ; Monsieur HERMAN FEIRLINCK ; et enfin, Monsieur le Prof. J. JUD, de l'Université de Zurich, à qui nous avons adressé une invitation aux fins de représenter les toponymistes et les dialectologues suisses à cette séance, mais qui est empêché, a bien voulu nous adresser une lettre des plus élogieuses pour la Commission, dont je me contenterai de citer deux ou trois phrases :

La Belgique, nous écrit M. Jud, peut se vanter, grâce à l'initiative de quelques personnalités clairvoyantes, d'avoir créé un organisme qui, depuis 25 ans et dans un cadre de plus en plus parfait, renseigne le grand cercle des intéressés du pays même aussi bien que de l'étranger sur toutes les publications touchant les deux langues. Mon éloge n'est donc pas dicté par les circonstances, mais par la gratitude profonde à tous ceux qui, avec un élan remarquable, se font un devoir

d'assurer le succès et l'essor d'une organisation que les Suisses ne cessent d'admirer et de vous envier.

Veillez, Monsieur le Président, transmettre à mes collègues de la Belgique flamande et wallonne, mes sincères félicitations pour leur œuvre riche et suggestive et mes vœux chaleureux pour l'activité féconde de la Commission Royale dans la seconde moitié du 20^e siècle.

L'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts et la Commission Royale d'Histoire ont bien voulu nous adresser leurs félicitations.

Mesdames et Messieurs, je manquerais au plus élémentaire de mes devoirs de piété et de gratitude si je ne vous demandais pas quelques instants de recueillement pour les membres décédés de notre société. Je regrette de ne pas avoir l'occasion de commémorer leurs mérites scientifiques et en particulier les mérites qu'ils se sont acquis au sein de cette Commission. Messieurs GROOTAERS et HERBILLON auront cette occasion dans quelques instants. Je dois cependant à la mémoire de nos confrères qui ne sont plus parmi nous, d'évoquer à cette séance jubilaire leurs noms, rien que des noms, mais combien éloquents pour tous ceux qui s'intéressent à nos disciplines :

Section Wallonne : AUGUSTE DOUTREPONT, le Chanoine ROLAND, JULES RENARD, FERNAND DANHAIVE, ALPHONSE BAYOT, JULES REMOUCHAMPS, l'Abbé BASTIN, ANTOINE GOSSELIN, JULES FELLER, A. PIERRET, EMILE DONNY, EMILE FAIRON, EMILE BOISACQ, JEAN HAUST.

Afgestorven leden van de Vlaamse Afdeling :

KAREL DE FLOU, ISIDOR TEIRLINCK, E. H. DASSONVILLE, EUGÈNE ULRIX, JOZEF VERCOULLIE, JOSEPH MANSION, GUILLAUME DUFLOU, JOSEPH CUVELIER.

Excellenties,

Mijnheer de Vertegenwoordiger van de Minister van Openbaar Onderwijs,

Dames en Heren, ik dank U allen voor Uw geëerde aanwezigheid op deze jubileumvergadering. Ik moge, zonder in herhaling te vervallen, nog aan enkele personen een bijzonder woord van waardering toesturen. Dit woord geldt zoals dit in de gegeven omstandigheden behoort, in de eerste plaats de Heer Minister van Openbaar Onderwijs, mede in de personen van zijn Secretaris-Generaal en zijn Directeur van het Hoger Onderwijs, hier aanwezig, wegens de belangstelling en de steun die het Departement, ook ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan, aan onze Commissie heeft besteed, en die deze Commissie overigens broodnodig heeft.

Mijn eerbiedige en dankbare groet gaat vervolgens naar de Heer Minister van Staat, Z. Exc. dr. C. HUYSMANS, die in 1926, ter gelegenheid van het toenmalig Philologencongres, als Minister van Openbaar Onderwijs, in de Aula van de Universiteit te Gent, de oprichting en de samenstelling van onze Commissie afkondigde.

Het zij mij toegelaten, aan deze begroeting de dankbare herinnering te verbinden van zijn duurzame vriend, studiegenoot en stadsgenoot JOSEPH CUVELIER, met wie hij samen de *Toponymie van Bilzen* schreef, en die dan ook als vanzelfsprekend de eerste toegewijde Voorzitter en de Mentor werd van onze Commissie. Namens de Commissie voeg ik aan onze dank voor het helderziend initiatief van de Heer Minister van Staat, onze hartelijke wensen toe voor een nog lange en vruchtbare voortzetting van zijn zo wel gevulde en schitterende tachtigjarige loopbaan.

Mes remerciements tout particuliers s'adressent ensuite aux représentants de nos disciplines scientifiques venus des pays amis, la France, l'Angleterre et la Hollande, qui ont

bien voulu marquer par leur présence l'intérêt qu'ils portent aux efforts que nous vouons au service de la toponymie et de la dialectologie, ces deux sciences qui présentent le singulier avantage d'être des sciences à la fois éminemment nationales et éminemment internationales. Elles creusent en effet, leurs domaines linguistique propres et elles fournissent par là même, la base indispensable aux recherches comparatives qui embrassent les noms de lieux, les noms de personnes, les patois et les langues de tous les hommes.

Wij danken de Belgische Academies en de vier Faculteiten der Letteren en Wijsbegeerte, de Nationale Commissies, Instituten en Geleerde Genootschappen voor hun zo vererende als bemoedigende medewerking aan onze viering ; in het bijzonder danken wij de Instellingen die de Commissie met een adres hebben willen vereren.

Een speciaal woord van hulde en erkentelijkheid zijn wij verschuldigd aan de Heer Directeur van de Universitaire Stichting, wiens gastvrij huis onze Commissie sinds 25 jaar heeft geherbergd voor haar vergaderingen, en die de publicaties van onze Commissie zelfs in de eerste moeilijke jaren van haar bestaan, geldelijk heeft gesteund : U zult, Mijnheer de Directeur, onze tolk willen zijn bij de Universitaire Stichting, om haar te verzoeken hiervoor nogmaals onze zeer oprechte dankbetuigingen te willen aanvaarden.

Wij willen bij deze gelegenheid ook niet vergeten, hulde te brengen aan de beide drukkers van de Commissie, de Heren MICHIELS-BROEDERS uit Tongeren en VAILLANT-CARMANNE uit Luik, en aan hun personeel : zij hebben aan de publicatie van onze niet steeds gemakkelijk te drukken Handelingen en Afzonderlijke Reeksen hun beste zorgen besteed.

En ten slotte danken wij, eveneens in verband met onze

publicaties, de leden en niet-leden die als medewerkers aan onze Handelingen en andere uitgaven misschien wel de grootste verdienste hebben gehad bij het vestigen en handhaven van de goede faam die onze Commissie in binnen- en buitenland mag genieten.

Om te besluiten moge ik hulde brengen aan al diegenen die door hun deelneming aan de vijftwintigjarige bedrijvigheid van de Commissie het succes van onze jubileumviering hebben helpen waarborgen : de vroegere voorzitters en secretarissen van de afdelingen, de vroegere algemene voorzitters, de collega's die mij op dit oogenblik hun medewerking hebben willen verlenen in het bestuur, en last but not least, onze algemene secretaris, Prof. WILLEM PÉE, die met onverdroten toewijding sedert 1939 zijn zware en veelvuldige taak heeft volbracht : de taak van algemeen secretaris, van redactie-secretaris, van penningmeester en van voorbereider van de plechtige vergadering van vandaag.

Adresses — Hulde-adressen

Hulde-adres van de Koninklijke Vlaamse Academie

De Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (Gent) heeft mij de eervolle taak opgedragen, de Kon. Commissie voor Toponymie en Dialectologie hartelijk geluk te wensen n. a. v. haar 25-jarig bestaan, dat heden plechtig wordt gevierd.

Het is het onontkoombaar lot van alle echte, de volstreckte waarheid nastrevende, wetenschap, dat ze vroeg of laat inziet, hoe noodzakelijk het voor haar is, ten einde zelf met des te groter zekerheid te kunnen optreden, allerlei, op het eerste gezicht minder belangrijke grensgebieden zo grondig mogelijk te laten ontginnen.

Aldus heeft b. v. de ernstige beoefening der philologie van lieverlede een aanzienlijke uitbreiding weten te geven aan verschillende van haar onderdelen, o. m. *de dialectologie en de toponymie*, bij zo verre zelfs dat die twee disciplines in 1926 bij K. B. officieel werden erkend en toevertrouwd aan een speciaal daartoe aangestelde Commissie van deskundigen.

Sindsdien heeft die Commissie onverpoosd en hard gewerkt, zodat zij thans met trots en voldoening mag terugblikken én op haar *Handelingen*, die tot dusver reeds 24 kloeke boekdelen omvatten én op haar *Werken*, die uit 10 interessante bijdragen bestaan.

Aan die onverdroten ijver wil de Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent dan ook een welgemeende hulde brengen. Ze doet zulks trouwens met kennis van zaken. Te allen tijde immers heeft zij de toponymie en de dialectologie onder haar bijzondere bescherming geno-

men zoals overtuigend blijkt uit verscheidene door haar op dat dubbel gebied uitgegeven standaardwerken. Bovendien telt ze onder haar leden 7 gezaghebbende geleerden, die de ons hier bezighoudende keurvakken beoefenen en die tevens zitting hebben in de op dit ogenblik door ons gehuldigde Commissie.

Niet alleen echter juicht de Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (Gent) om wat de Kon. Comm. voor Toponymie en Dialectologie tot nog toe heeft verwezenlijkt, maar ze spreekt tegelijkertijd de hoop uit, dat die Commissie nog lang de ingeslagen weg moge blijven bewandelen, want het te onderzoeken arbeidsveld is zo goed als onmetelijk en hier, zoals elders, is een overwinning slechts de aanvang van een nieuwe en eigenlijk nooit volledig uitgevochten strijd.

Dr. W. VAN EEGHEN.

Brussel, 29 Oct. 1951.

Adresse de la Commission des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique

La Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique s'associe ce jour à la manifestation par laquelle votre Commission commémore le vingt-cinquième anniversaire de sa fondation.

En rappelant quelques noms parmi les plus illustres de vos membres disparus : BOISACQ, HAUST, TEIRLINCK, MANSION, elle rend hommage à tous ceux qui, au cours de ce quart de siècle, ont contribué par leurs travaux à assurer le développement de la toponymie et de la dialectologie en Belgique.

Vos publications ont grandement aidé, par leur impor-